

7 серпня 1947, б.м.в. Переклад листа „Миколаєвича” до провідника ОУН-Б надрайону „Холодний Яр” Петра Кавузи „Руслана” про діяльність ОГ „Вісла”

Переклад з української мови записки, написаної „Миколаєвичем” – „Горою” до „Руслана” – „Трояна”, знайденої в бліндажі „Руслана” в Перемиському повіті у грудні 1947 р.

Постій, 7 VIII [19]47 р.

Друже провідник!

Два місяці минуло від моменту , коли загін вирушив з району, півтора місяця ми взагалі не мали зв'язку два рази я вислав кур'єрів, щоб когось знайшли й два рази вони поверталися ні з чим. [Перший] раз вони ходили в другий рай[он], другий раз в перший рай[он]. Щойно Ваші кур'єри знайшли нас наприкінці червня 1947 р. Зібралось нас вже 28. Це люди з району, СБ й загін. Ці люди залишились в районі не з власної вини, а у зв'язку із умовами, що створені ворогом.

I. Повідомляю про хід операції Війська Польського в нашому районі:

1. 23.4.47 р. в наш район прибуло близько 3000 ВП. Розквартирувались майже у всіх селах.

2. 28.4.47 р. розпочалося переселення і у той же день виселено села: Улюч, Грушівка, Яблоніца, Поремби, Гути, Воля В[олодська], Нетренка, Загутинь. [Мешканців] згаданих сіл викинули протягом двох годин, не залишивши жодної особи. Переселення [...]а до 25.5.47 р. Протягом цього часу виселили всі села за винятком Пйонткової і Бжежави. З деяких сіл, як наприклад Іскань, Бахів, Котів, людей забирали лише за Сян на період операції, й у ті села люди вже повернулися.

3. Перевезення переселенців відбувалося так: людей звозили на збірні пункти, що знаходилися в Важі [?] та М'ястечку. Там всіх перевіряли, а підозрілих заарештовували. [...]а розмаїтих доносів з боку людей. Так профільтрованих і перевірених відвозили в Сянік.

[II.] Наші дії у період операції:

У перші дні, коли з'явилося ВП, загін та частина СБ відійшли за Сян. Решта СБ та місцеві залишилися на місцях, щоб вести розвідку. Після першого виселення загін повернувся, і вся СБ й місцеві об'єдналися з загonom та були разом з ним до 2 VI 47 р., коли на загін зненацька напали й він провів бій над Ніщавкою [?], звідки відійшов у напрямку Карпат. Причини того, чому залишилися люди: одні – як кур'єри, інші – повернулися з патрулів, ще інші – пішли збирати для загону худобу та інший провіант. Таким чином, всі хто відійшов 1.6.47 р. – залишились на місці.

III. Список тих, що залишились та пропалих безвісті:

1. Місцеві:

- 1) „Миколаєвич” – рай[онний] господарчий
- 2) „Точило” – кущовий
- 3) „Крига” – резидент
- 4) „Олег” – – –

2. СБ:

- 1) „Свіжий”
- 2) „Крук”
- 3) „Колос” – кущовий розвідник (інформатор)
- 4) „Сірко”

[3.] Солдати із загону командира „З”:

1) „Олег”	7) „Олесь”
2) „Козак”	8) „Вовк”
3) „Береза”	9) „Яструб”
4) „Ворон”	10) „Бігун”
5) „Ластівка”	11) „Дуб”
6) [„Сл]авко”	12) „Микола”

[4.] Солдати із загону командира „К”:

1) „Вуйко”	4) „Прут” – поранений
2) „Явір”	5) „Липа”
3) [„Куз]ня”	6) „Сміхун”
	7) „Зелений”

5. Один цивільний – прізвище Олівчак.

IV. Місцеві та солдати, які загинули в ході операції:

1. Місцеві:

- 1) „Стріха” – кущовий
- 2) „Бодак” – господарський кущовий
- 3) „Калина” – рай[онний] провідник
- 4) „Кавка” – резидент

2. Районні кур'єри:

- 1) „Перець” – комендант
- 2) „Чорний”
- 3) „Соловій”

3. СБ:

1) „Добуш” – кущовий інформатор	5) „Медвідь”
2) „Ванько”	6) „Борщенко”
3) „Холодний”	7) „Перо”
4) „Дуда”	8) „Луговий”

4. Солдати від ком[андира] „З”:

1) „Ворон ” – ройовий	5) „Свист”
2) „Бурцьо”	6) „Бурак” – ройовий
3) „Глюз” – сотенний інтендант	7) „Бульба”
4) „Дорошенко”	

5. Загинуло ще п'ятеро „новачків”, які не мали псевдонімів; прізвищ також не знаю. Крім того, потрапив [в руки ворога] санітарний пункт, в якому знаходились дев'ять осіб, семеро [!] хворих та троє з персоналу.

Персонал:

- 1) „Яромир” – рай[онний] санітар
- 2) „Летючий” – санітар
- 3) „Свистун” – стр[ілець]

Хворі:

1) „Крук”	3) „Шпак”
2) „Тихий”	4) „Тятий”

Псевдонімів двох останніх не знаю. Причина того, що санітарний пункт потрапив в руки ворога – правдоподібно, „Летючий” і „Свистун”. Вони обоє ходили з ВП, що з рештою – невідомо. Криївку розміновано. Не відомо чи здались живими, чи були вбиті й засипані в криївці. „Летючий” причинився до смерті „Кавки” і „Лугового”, бо видав криївку, в якій вони переховувались.

V. Заарештовані під час виїзду на Захід:

1. „Христя” – кущ[овий]
2. „Дуб” – кущ[овий]
3. „Шишко” – кущ[овий] госп[одарчий]
4. „Вороний” – резидент
5. „Коломий”
6. „Мірко” – зв’язковий

Всі, побоюючись, що буде далі, пішли зголоситись на виїзд.

VI. Ситуація, що склалась зараз в районі:

1. Людей, які є поділено на чотири групи, окремо місцеві, окремо СБ та окремо солдати. Групи складаються з 6–9 осіб, з метою кращої конспірації й прогонування. Солдатів очолив „Олен”, його заступник „Козак”, СБ – друг „Юрій”, місцевих – друг „М”.

Всі групи мають контакт між собою. Зв’язок через мертві пункти.

2. Солдати не забезпечені продуктами харчування та вбранням. Майже босі й обірані. Їжа така ж як і у Вас, картопля, м’яса немає взагалі, є трохи зерна, яке мелемо, на винесених до лісу жорнах, й печемо паляниці. Але невдовзі не буде й картоплі, бо поляки стару [картоплю] забрали, а молодих посаджено небагато та й ті частково вириті.

3. Після від’їзду ВП 16.6.47 р. в деякі села повернулись мешканці, які були за Сяном або у Бірчі. Повернулися люди з сіл: Іскань, Бахів, Котів, Лещавка Горішня, Лещавка. Скільки господарів невідомо, бо з огляду на конспірацію, ніхто до них не заходить. Натомість в селах Добра, Бжежава, Загутинь є більше людей, але там одночасно квартирує ГМ, підрозділ ВП та організовано ДРГМ з місцевих поляків. Кількість господарств в останніх трьох селах:

1. Добра	– 10
2. Бжежава	– 39
3. Загутинь	– 35

Сили противника у цих селах налічують 40–60 осіб. Така сама група квартирує також у Седлісках.

У польських селах за Сяном й по цю сторону, організовано ДРГМ, яке пройшло вишкіл й говорить, що піде в ліс за бандерівцями, оскільки там залишились лише недобитки.

VII. Жнива:

Жнива проводять під охороною ГМ і ДРГМ. Жнуть поляки з-за Сяну на умовах: 30 снопів за 100 зжатих.

VIII. Хлопці, які ходили за провіантом: Вишенський є в Бірчі, ходить без охорони по місту й розмовляє з мирними жителями. Там є також „Мірко” від ком[андира] „К”, якого також не охороняють. Псевдо „Качур” також пішов до поляків й перебуває в Мриголодах. Остерігатися провокацій.

Більше нічого особливого у нас не відбувається. Маю до Вас прохання: швидко владняйте справу нашої подальшої боротьби, оскільки сидимо тут зовсім без роботи. Пришліть подальші інструкції, що маємо робити.

Завершую й щиро вітаю
„Миколаєвич”

Переклад: К. І.

Надруковано: 8 екз[емплярів]

Отримують:

1. Полковник Чапліцький,
ІІІ Деп[артамент] МГБ
2. І Від[іл] ІІІ Деп[артаменту] МГБ
3. ІІІ Від[іл] ВУГБ у Жешові.

4. Справа „Миколаєвича”

5. – ” – „Руслана”

6. – ” – „Потапа”

7. Архів

8. Запасна папка

ДА СБУ, Ф. 13, спр. 398, т. 8, арк. 219–223.

Копія, машинопис.

В лівому верхньому куті документу дописано від руки: К/К.

Примітки

^a Нерозбірливий фрагмент.